

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; *Máramarosmegye*: az erdélyi részek visszszakapcsolatása, vegyes házassági ügy, Libay remekműve, pesti műegyesület, tisztválasztási rendezkedés, utlevelek magyarul szerkesztése, 'sa't.; még egy szó olly könyvtárosok tekintetében, kik egyszersmind könyvnyomatók; a 'Pesti Hírlap' elleni gyanúsítás és haladás című röpirat ügyében; pozsonyi lóverseny eredménye; észrevétel a Jász-kún dolgok ügyében; igazolás a sopronyi német beszédre nézve; 'sa't.) Anglia (parlamentári ülések; 'sa't.) Franciaország (a National vád alól fölmentetett; 'sa't.) Külföldi elegyhír. Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's apost. kir. Felsege Scitovszky János pécsi püspököt, 'cs. kir. titkos tanácsos' ezimmel legkegy. felruházni és Szutter Ferencz poroszlói sóbeszédöt szolnokivá 's thordai Zákos Alajos cs. kir. udv. közöns. kamarai irnokot poroszlói sóbeszédövé kinevezni méltóztatott. —

Ő cs. kir. Fens., országunk nádora, a J. K. kerületekben Fazekas András kir. udvarnok lemondásával megürült nádori alkapitányságra Ördög József urat, a hármass kerület főjegyzőjét, sept. 25-én kinevezni méltóztatott. —

A' nm. magyar kir. udv. Kamara az iglói kir. bányamesteri és bányatörvényszék-helyettesi megürült hivatalra Luchkovicz Ferencz ugyanottani bányatörvényszék-helyettesi jegyzőt, a' pozsonyi kir. harminczadnál megürült első áruvizsgálói hivatalra Petz János másod-áruvizsgálót 's helyébe Reymann Mihály sopronyi áruvizsgálót alkalmazá, ezutóbbinak helyébe pedig Sopronyba Gschwentner Antal zimonyi áruvizsgálót helyezte át, ennek helyébe viszont Zimonyban Gauster György ugyanottani raktárnokot, valamint ennek helyébe Grandaer János pozsonyi harminczadnatisztségi gyakornokot mozdítá elő, végre a' homoliczai utlevélvizsgálói megürült hivatalra Georgievich György uj-palánkai harminczadi körlovagot alkalmazá.

Szigethen Máramarosban sept. 27. F. hó. 20kán kezdődött Máramarosmegyének évnegyedes közgyűlése Szigethen, mellyről, mint ritka tüneményről, megjegyzendő, hogy négy nap alatt bevégeztetett, a' megyei tiszteknek közelebbi augusztus 5kén történt változása, és a' mezei munkának szorgos volta miatt. A' tanácskozások szép renddel 's minden ingerültség nélkül folytatván, lényeges részletei a' fölvetett tárgyaknak imezek: 1.) Szatmár 's Temesmegyének az erdélyi részek visszszakapcsolatása iránt tett felszólítása itt is vizshangra talált. 2.) Liptó, Temes és Gömörmegyéknek a' vegyes házasságok akadályairól szóló értesítések tudomásul vétettek, mivel ezen megye az ő fels. elibe tett fölterjesztésre reményelt legf. válasz megérkezteig e' tárgyban bővebben terjeszkedni nem akar. 3.) Zólyommegyének Libay remekműve megszerzése iránti levele az utasításokon dolgozó megyei küldötségek kiadatni rendeltetett, szinte ugy 4.) Pestmegyének a' Pesten felállítandó művészeti intézetéről; Soprony megének a' Dunán hajózás iránt az ausztriai és orosz udvarok között kötött szerződésnek az országgyűlés elibe kívánt terjesztése fölől, ugy Csanádmegyének arról, hogy az ország primásától a' királyi táblához ülnökök kinevezése joga vétessék el, tett indítványai is ezen választmányhoz utasítottak. 5.) Pestmegyének a' magyar nyelven készült utleveleknek a' külföldön is leendő elfogadását tárgyzó ajánlata egyhangulag pártoltatott. 6.) Pozsony megének azon megkeresésére: hogy az 150 magyar vaspálya pártoltassék, Szabó Lajos tiszt. jegyző küldetett ki, hogy részvényeseket szerezni ügyekessék. 7.) Nógrádmegye által az iránt tett felszólítása, hogy a' magyar H. tanács egy r. kath. ifjunak a' losonezi refor. iskolában tanulást eltiltotta, mi miatt legf. helyre folyamodott azon megye, meleg kebellet pártoltatott, 's ezen megye által ő felsége ez ügyben megkéretni rendeltetett. 8.) A' hajdukerületnek az iránti megkeresése, hogy az óhitu hajduk, mint az orosz nyelvet nem értők részére, az isteni szolgálathoz tartozó könyvek magyarra fordíttassanak, és nyomassanak ki, oda terjesztetett ki, hogy jövő országgyűlésen átaljában mind a' romai mind a' görög katolikusok isteni tiszteleteik magyar nyelven vitele szorgalmaztassék. 9.) Károlyi György grófnak, mint a' magyar gazdasági egyesület elnökének ez egyesület pártoltatását ajánló levelére a' főlebb említett jegyző által segély gyűjtetni rendeltetett. 10.) A' tisztválasztási rendszer kiemelése és a' jövő országos gyűlésben törvényszerűleg megállapítása határozattá lett. 11.) Az idei eszt. terméketlensége miatt a' Körösmezőről Galicziába vivő eddig csak lóháton járt utnak még az őszön székéren is járható karba hozatala rendeltetett el, hogy ez által a' szomszéd Galicziából a' termékek hozatala könnyíttessék 's a' máramosai nép szükségéin is segítessék.

× (Még egy szó a' Társalkodó 69. számában adott intésemhez olly könyvtárosok tekintetében, kik egyszersmind könyvnyomatók.) Ámbár egy igen szorgos ügy nagyon is szükségessé tette Bécsben jelenlétemet, még is halasztám elutazásomat, gondolván, hogy Hekenast könyvtáros ur válaszolni fog a' Társalkodó 69. számába iktatott intésemre, 's válasza rögtön igazítást kívánhatna részemről; de H. ur, noha feleletében (Társalkodó 74. szám) keserűn panaszkodik, hogy becsületét és kiadói hitelét legsértőbben támadám meg, teljes két hétig szenvedé magán vádatát, és mivel, mint igazolásából kitetszik, csak üres szavakkal 's legfőlebb pórias szemtelenségekkel, nem pedig bizonyítványokkal tud előállani, alkalmasint még most sem felelt volna, ha magas helyzetű személy által meg nem intetik, hogy az egész közönség szemében meg van gyalázva, ha vádom alól kitünő módon nem tisztítja ki magát. Mikép sült el neki ezen igazolás, itélje meg a' következőkből a' nagyérdemű közönség, hol én igazolását pontról pontra kisérven, a' nélkül azonban, hogy H. ur példáját követvén, mint ki a' nyilvánosságot tisztelni tudom, szemtelenségekre fajulnék el, a' közönség tév-utakra vezetett nézetét meg akarom igazítani. H. ur azt állítja, hogy ő bizott meg engem b. Eötvös József a' Budapesti szemleiben megjelent, a' Zsidók Emancipációjáról szóló értekezésének németre for-

ditására, nyomott ivétől 15 p. for. ígérve, 's nekem ezért 's a' „Carthausi“ fordításáért előre 200 pengő forintot le is tett. Itt csak H. urnak legalább ellenében sokszor tapasztalt rövid emlékező tehetsége okozhatá, hogy azt egészen elfeledte, miképen én valék, ki őt fölcsólitám a' nevezett értekezés németre fordítására, ő pedig eleinte semmikép sem akart bele bocsátkozni, mondván, hogy épen ezen, barátot és ellent egyaránt érdeklő cikk által remél 's akar jobb keletet szerezni Budapesti szemléjének. Csak azon határozott nyilatkozatomra, hogy ezen, hitsorsosaim javát és baját tárgyzó cikket, mellynek minden oldalról elterjesztése szívemen fekszik, minden esetre, még akkor is ha Heckenast ur elvonja kezét tőle, lefordítandom, és pedig a' tisztelt szerző szívessége által a' kéziratból teendém át németre, hogy minden versenygésnek elejét vegyem, — csak ezen nyilatkozatomra válaszóla Hekenast ur, hogy illy esetben, míg a' magyar eredeti nyomatni fog, ő is német fordítást fog készíttetni saját számolatára; csak ezen nyilatkozatra mondom, kezdett alkudni velem fordításomra nézve. 'S így többek közt arról is volt valóban szó, hogy 15. p. forintjával fizetendi nyomott ivét, 's 25% ád az általam eladandó példányok díjából, de hogy a' dolog a' mellett nem maradt, megczáfolhatlanul bizonyítja azon körülmény, mikép végre abban egyeztünk meg, hogy én neki 200 pengőt kész pénzben és pedig saját kívánatára előlegezve (e' pontot Hekenast ur igen bölcsen egészen elhallgatja) tegyek le — a' mi meg is történt —; melly összegért az említett röpiratát kinyomatni — ennek fejében mintegy 100 p. forintot számítva — 's részéről a' lefordítástól mindenkorra elállani köteles lön. Igen természetes, hogy illy körülmények közt tiszteletdíjt nekem nem is fizethetett, nem is fizetett. Szorultságában azon fogással él ugyan Hekenast ur, hogy azt állítja, miként az „Emancipatio“ 's a' „Carthausi“ fordítása fejében 200 p. forintot előlegezett legyen. Már három éve mult, mióta Hekenast ur által megbízattam, hogy b. Eötvös József Carthausiját fordítsam le németre, és csak kevés hónap előtt, midőn a' Carthausi német kéziratát átaladám neki, mellyért magában 200 pengő jár, tehát csak a' munka megkezdése után három év mulva, nem pedig előre fizetett 200 p. forintot. Micsoda öszszeköttetésben van most már a' „Carthausi“ fejében fizetett összeg az „Emancipatio“ fordításának állítólagos tiszteletdíjával? Ezt csak az istenek tudják és Hekenast ur. Továbbá azt jegyzi meg Hekenast ur, hogy az 1000 példánybul álló kiadást csak akkor vettem meg, midőn már az utolsó iv sajtóban volt — következőleg az előbbi iverk már nyomva voltak, és rajtok kétség-telenül Hekenast ur minden saját árucikkeinek e' jegyzéke is: Verlag von Gustav Hekenast; 's még is az első kiadás minden példányán — nem különös ez? — feketével fehérre van nyomva, hogy ezen első kiadás nem az ő költségén és birtokában jelent meg, hanem csak: Gedruckt bei Landerer et Hekenast. Honnan van, kérdezem, hogy e' kiadás nem nevezetik sajátjának a' könyvben, midőn a' Társalkodóbeli feleletben azzal akarja magát igazolni, hogy még a' nyomtatás előtt hirdette e' füzetkét a' lipsei sokadalmi árjegyzékben, mint sajátját, 40 p. krajczáron? Nem lett volna é Hekenast ur, mint becsületére féltékeny ember — ha a' dolog valóban így volt — köteles, a' fordítást semmi áron át nem adni nekem, vagy legalább e' körülménnyel megismer-tetve föltételül szabni, hogy a' könyvet 40p. krajczárnál drágábban árulnom nem szabad, a' mire hihetőleg nem állottam volna, minthogy 200 pengőt fizettem neki. Általában nevelteség, midőn Hekenast ur azon véleményt mondja ki, hogy joga volt a' röpirat árát élébe szabni; ezt még azon esetben sem tehetne volna, ha, mint mondja, csak az 1000 példánybul álló kiadást vettem volna is meg tőle, akkor is legalább ezen 1000példány teljesen és korlátlanul enyém lett volna 's nekem jogomban áll, vele mint sajátommal kényem szerint rendelkezni. Mi történt volna e' szerint kiadásommal, ha egy példány árát egy p. forintra szabom, miután Hekenast ur, tudtom nélkül, azt már elébb — mint mondja — 40. p. krajczáron hirdeté? — A' mi különben azon körülményt illeti, hogy e' röpiratot egy pengő forinton akartam árulni, el nem mellőzhetem — mérsékelt hangomat többé megtartani nem tudván — ez állítást vakmerő szemtelenségnek nyilvánítani. És én illető helyen esküt ajánlandok, annak tanúságul, miként világosan megmondám neki, hogy azon érdemes Braun ur, kire Hekenast ur hivatkozik, az egész kiadást meg akarta saját számolatára venni, azt állítván, miképen e' jelen röpiratot egy pengő forintjával könnyen eladja. De mivel nekem ezen, hitsorsosimra nézve olly fontos munka terjesztése volt főérdekemben, és mivel említett Braun urat, mint a' pesti izraelita község jegyzőjét legalkalmasabb eszköznek tartám e' célra, az egész kiadást át is engedtem volna neki, ha Hekenast ur, midőn ez akaratomat tudtára adám, az aránytalanul magas ár illetlenségére nem figyelmeztet, mi okbul azt nevezett Braun urnak át nem adám, 's a' könyvecské árát 48 p. krajczárra szabtam. Hekenast ur ugyan ezen Braun urat tanuképen is idézi, hogy azt mondtam volna neki (Braun urnak), mikép második kiadásomra nézve előbb Hekenast ural, mint jogszerű kiadóval kell egyezkednem. Ezt én mondtam? és ki mondja, hogy azt mondtam legyen? — ugyanazon Braun ur, ki ellen már három hét előtt vádat indított az itteni izraelita község előljárai előtt: hogy a' község jegyzőhivatalához számomra érkezett néhány levelet elsikkasztott, 's a' többször említett füzetkére számomra történt megrendeléseket a' Hekenast

ur által jogellenesen eszközölt kiadásból elégitett ki; mint ezt illető helyen kezemből lévő tanubizonyosságok szerint nem *mondani*, hanem valólag bebizonyítani fogom. Érettebb megfontolás után — így szól folytatólag Hekenast ur — tanácsosabbnak találám én a' helyett, hogy a' második kiadásra nézve vele egyeztem volna, azt egyik budai könyvnyomtatónál utányomatni. *Az* volt az *utányomató*? az a' maga idejében, és az illető helyen ki fog világlani; hogy kiadásomat Gyurian és Bagó uraknál eszközöltem, senki nem vendi rossz néven, mivel ezen urak tetemesen olcsóbban tettek a' munkát 's mivel utolsó időben saját szerű irtózás szállt meg olly könyvkereskedőktől, kik egyszersmind könyvnyomtatók. Idő közben, mondja Hekenast ur, ő is második kiadást készített nyolcz nap alatt. Nem úgy van, Hekenast ur, egészen más-kép áll a' dolog. Nem *időközben* készítették e' második kiadás, 's ez alkalmasint észbe sem jutott volna, ha ön embere Braun ur önnök azon ajánlatot nem teszi, hogy az én számomra bejött megrendeléseket ön érdekében hajtandja végre, 's a' jogellenesen történendő kiadásból mindenestre önnél átvessz öt száz példányt (erről is bizonyosságok léteznek) — csak ekkor vett a' haszonvágy, v. az irigység (minthogy ön azon állítását: „A' zsidó nem vesz könyvet“ olly világosan önkárára látta megzafolyva) győzedelmet ön becsületérzésen, és csak akkor, miután nem tudá ön jogszerű kiadásomtól az imprimatur-t illető helyen meggátolni, csak ekkor eszközte ön jogellenesen egy második kiadást *négy* nap alatt (tulajdon emberei bizonyítása szerint). Ki látta el ezen kiadását az Imprimaturral, ki fog a' maga idejében tetszeni. — Hekenast ur nem állapodott meg itt, hanem — hihetőleg hasonlóképen censura nélkül — intézte el egy *harmadik* kiadást, de a' mellyet — jól megjegyezve, szinte *másodiknak* keresztelt. És most kérdezem a' t. közönséget, egészen alaptalanul iszonyodom é a' könyvárusoktól, kik egyszersmind könyvnyomtatók? Lássá ön, Hekenast ur, én tudom mind ezt, és tudom azon emberek által, kiknek sugallatira ön hallgatott, 's kik önt *elámulak*. A' mi azon címet: „Landerer és Hekenast“ illeti, nem szükséges mondanom, hogy legtávolabbról sem gondolhaték 's nem is gondoltam arra, megsérteni a' hitelt, mellyet az méltán bír. De általában hogyan jön ide Landerer ur neve? hogy tudhatja ez, minő szerződés kötteték Hekenasttal mint könyvkiadóval (nem mint könyvnyomtatóval)? hogy tudhatja, hány példány rendeltek meg nála, ha föl akarjuk azt tenni, hogy Hekenast urnak szándékában volt számosabb példányokat nyomtatni? Ezt annál kevesebbé tudhatja, mivel tudomra Landerer és Hekenast urak csak a' könyvnyomtatásra, nem pedig a' könyvárusásra nézve társak. Ha vajjon Hekenast ur esupa perlekedéstől iszonyodásából — mint mondja — türte el, hogy munkám az ő állítása szerint jogtalan eszközölt második kiadásának többszöri hirdetése saját Tabeblattjába és a' német Budai újságba iktattatott, a' nélkül hogy ellenvetést tenne, ennek megítélését szinte a' nagyérdemű közönségre bízom. Én részemről azonnal folyamadam magasabb helyre, mihelyt Hekenast ur először nyomatai hirdetését a' Tabeblattba, melly esodálatosan az én ismételt hirdetésem dacára is az utolsó volt; és csak miután Hekenast ur tiszteletes férjfiak körében a' dolog fölvilágosítására fölszólítottván így nyilatkozott: Gyalázatos dolog tőlem második kiadást eszközölni, minthogy az elsőért tiszteletdíj fizetett nekem, ekkor becsületeim kívánta, hogy a' dolog valóságos mibenlétét hírlap által a' közönség elé terjesszem, és Hekenast urtól újra rúttul megtámadtatván, jelen nyilatkozás is csak övédelem. Én senkit nem hívok ki, de kihivatva helyt állok. Hekenast ur egyébiránt olly esekélyesség miatt szót sem emel — tulajdon szavaival élve: de iró alig volt még olly állapotban, hogy néhány ezer forintot váltóban — ennyirül van itt szó — esekélyességnek tartson, és magasabb helyen benyújtott vádatát a' t. közönség vélt fölvilágosítása után, mint reményem, nem hasztalanul mozdítottam. Ezt egyszer 's utóljára. Klein Hermann.

(A' Pesti Hírlap elleni gyanusítások és haladás című röpirat ügyében). Mielőtt nevezett igénytelen kis munkám fölötti bírálókról, mellyek a' Jelenkor 67-dik és a' Társalkodó 68-dik számában megjelentek, szinte minden legkisebb önbizottság nélkül szólanék, hitemet és meggyőződésemet a' könyvbírálatról általában ohajtom az igen tisztelt bírálókkal, és az olvasó közönséggel tudatni, ugyan is: én lelkem mélyéből 's eddigi bár igen esekély hatályu politikai életem tapasztalásából meg vagyok győződve arról, miszerint minden bírálat által, melly nyilvános életünkbeni szavaink, — tetteink — és iratainkat akár helyeslőleg — akár ellenileg tárgyalja, az ügy maga és az olvasó közönség mindig nyerni fog. — Nyer mondok mind az ügy mind az olvasó közönség a' bírálatok által még akkor is, ha azok nem talpra esettek — és csak egyedül személy ellen célzottak volna, hisz valamint a' bírálók úgy a' megbírált szavak, tettek és iratok szerzőinek egyes ember gyarlóságaitól mentes közvélemény meg nem vesztegethető ítélletétől függ, úgy és egyedül a' mind két részről nyerendő vagy vesztendő hatály; — azért köszönettel vendem és vettem az említett munkáskám fölötti megjelent és megjelenendő bírálatokat, annyival is inkább, minthogy első fölépitemkor már az irópálya töviseinek előzítésére „memento“ ul foghatnak szolgálni; noha az első nem egészen kíméletlenül, — tisztelt Haraszthy barátom pedig barátságos szelidséggel a' keserűhöz nádmezt is sziveskedett vegyíteni, tudván: du'cia non meruit, qui non gustavit amara. És higyjék, t. bírálóim, hogy még emberi gyengeségeim hályogán át is látom irói készültégem parányi esekélyeséget, — 's mind az mit tehetségem 's megjelent vagy még megjelenendő munkám és irataimról hiszek, csak annyi: hogy azok nem olly rossz-szak's nem is leendnek tán olly silányok, hogy értők és miattuk pirulni kényteleníteném, — a' közös haza közönsévé pedig szólni — írni — és tenni úgy mint tőlem telik — mint az alkalom, — tér — és szabadság engedi 's meggyőződésem sugallandja, megszűnni még akkor sem fognék, — ha (mitől említett bírálóim milyensége eddig megmentett) — bírálati csépek kopognának is előmbé. — De térjünk a' dologra! Nincs nem is lehet kellemetlenebb 's szerénytelenül faggatóbb helyzet: saját beszédünk, — tetteink és irataink kinszerített védelminél, minthogy illykor az ember főleg csak magáról vagy saját művéről szólhatván a' legügyesebb (kítől én igen távol

vagyok) sem vihethi többre Ciceronak „pro domo sua“ tartott beszédénél, — pedig mondjon bár ki a' mit akar, — én magának Ciceronak beszédei közül is az említett legsükeültlenebbnek tartom. Ezen fölül olly körülmények között csak kakukdalra szoritkozhatunk, vagy is mint a' kakuk szokott egész untag szinte csak ön magáról kell és lehet „plus minus“ énekelni olly helyzetben minden embernek, ha különben a' mások füttýére szabályzott gépi lejtőst eljárni nem akarjuk; annakokaért annál kevésbé fogom t. bírálóim ellen, és az olvasó közönség előtt védeni érintett munkám hiányait, mivel már az előszóban megirtam, mikint: „csak azon szempontból valék bátor közre bocsátani illető munkámat, mert nem tudom vajjon az emberek erejéknél fogva gyengék-e inkább, vagy gyengeségükönél fogva erősek? — de olvastam a' 67-dik számú Jelenkor Budapesti naplójában személyemről és munkám irányáról olly nemű kétségesítéseket, mik (egy túlzótol eredve, hisz annak nevez t. bírálóm) sokkal kevesbé lennének, ha valók volna, is rossz-szalhatók, — mint mivel nem valók ellenemi kétségesítéseit, — az azokrol méltatlan gyanusítgatást a' nem túlzó és igen mérsékelt bírálómnak rossz-szalni lehet is — kell is; — mert ha szabad valakinek mások jó szándoka háttérbe „erőszakos kicsikarásokat“ csuszlatni, — mi fog többeket eltítani? hogy önkényes és törvénytelen tetteknek mentségére jó 's idves célokat ne tűzzenek takaró zászlóul elejökbe; — pedig az olly bánásmódot, csak a' gyanusítások miatt ne tán korlátozott nyilvánosság — és ez által szenvedő közjó leszen kénytelen leginkább és módnélkül — megbánni. Kétséget támaszt a' Budapesti naplóbani t. bírálóm illető munkámnak a' kiadók kezébe a' keletnépe megjelenése előtt négy nappal történt átadásáról mondván: „hogy a' szerző igen nagy jó tehetséggel látszik bírni, mert több helyen ollyas dolgokat mond, mikről alig szólhatna olly kifejezésekkel, ha a' keletnépét nem olvasta v. legalább tartalmát igen alaposan nem sejtette volna“. A' jó tehetségre és sejtő képességre, tudván, hogy ma már jövendölések által az ember jóra való Profeta sem lehet, semmit sem adva csak arra figyelmeztetem t. bírálómat, miszerint: ha a' mult télen a' nemzeti casinóbani társasági ebédeken és a' Pesti hírlap és érdeemes szerkesztője fölött tartatott szövitákon mint én pár hétig — jelen volt volna — az illető kis munkám tartalmát semmi esetre sem kötheti vala öszsze a' keletnépe című könyvnek azt megelőző olvasásával; ugyan is mint az előszóban megmondtam: sokat szándékosan hagytam ki iratomból, mik mint utóbb láttam, a' keletnépében tudtom nélkül szinte olvashatók lettek volna, — azonban ezek mint négy vagy legfőlebb is csak hat szem közti privát beszélgetések általam méltán és kellőleg mellőztettek el; ezenkívül több ország szerte ismert férfit olvasta — és ha jól emlékezem magával igen tisztelt Haraszthy Samu bíráló barátommal is a' keletnépe megjelenése előtt már szoltam volt illető röpiratomnak könyvvizsgálat alá történt átadásáról, minek folytatában t. H. S. barátom ezen gyanútól bírálatában megkímélni sziveskedett is. Továbbá, röpiratom ime jelszavát: „velők és általuk ha nekik tetszik, nélkülök, sőt ellenök ha kell, a' Budapesti naplóbani bírálóm így magyarázza: ha adsz bőségedből, jó, mi elveszszük, ha nem adsz jó szántodból, úgy majd kicsikarjuk kezeidből“, fölhívom széles e' világot, vajjon ezen magyarázásban e' kis szócskán (ha) kívül találatik és csak egy szó is jelszavamban?? — 's midőn gyanusításokról 's haladás elleneiről irunk, illik é (mert hogy lehet ennél többet is tenni, azt tapasztalom) ezen szavakat velők és általuk, nélkülök sőt ellenök, másra mint a' gyanusítók és a' haladás elleneire illesztetni? — — Ennél sokkal ügyesebben magyarázta azon tolvaj a' tizparancsolatot, kítől midőn a' sz. bíró azt kérdezte, hogy: tudja é a' tizparancsolatot, melly így szól: ne lopj — azt felelte: t. uram ott nem úgy van írva „ne lopj“ hanem „ne, lopj“ — mondok ezen magyarázás sokkal ügyesebb jelszavam magyarázatánál, mert egy betűt sem változtatott meg a' tolvaj, még is célja szerint magyarázta a' tizparancsolatot, noha szintolly rossz-szal mint jelszavam a' t. bíráló; — ezen fölül egy constitutionalis, azaz indítványozás — javaslat — tanácskozás — választás és törvényhozási részvétellel bíró országban vagy is hazánkban nem szoktunk é barátaink sőt elleneinkkel is ha nekik tetszik — de ellenök is ha kell és lehet mindent mi törvényes kivinni és végre hajtani? így tehát ha megyei és törvényhozási tanácskozásainkban — vagy az irodalom nyilvános téréen valaki vagy néhányak 's többek ellen kell vivnunk, — ez legtávolabbról sem tehet annyit, mint: „ha nem adsz jó szántodból, majd kicsikarjuk kezeidből“, az olly gyanusítások azonban a' közvéleményt annál kevesbé foghatják célom tisztasága iránt megtántoríthatni, minthogy röpiratom több helyein, de különösen a' 29-dik l. t. bírálóm megzafolására im e' sorokat olvassa „tudni és tudatni a' jót és rossz-szal, ismerni és ismertetni az utókor biztos jövendőjének föltételeit, a' jelent a' jövendő által kibékíteni, a' multat a' jelenre átszállt gondoskodásáért áldatni akarni nagy és nehéz munka ugyan, de nem lehetetlen, és a' hazára nézve veszedelmes vállalat soha sem lehet;“ és ép e' sorok tartalmát tűztem én ki esekély hatásom főcéljának; azért bizton mondhatom 's tiszt. bírálóm is tudja, hogy nemesak velők vagy nélkülök és ellenök, hanem valamenyi gyanusító és nem gyanusító — iró és nem iró kiváltságosok ellenére is fog ha kell haladni az emberiség főcélja a' jog 's igazság felé, — bár ha egy vas-kalap alá dugnók is ellene fejünket, — bár ha egy huron pendülőve „kicsikarásrol“ gyanusítgatják is haladó elleneiteket; — ugyszinte bizonyossá teszem az igen t. bírálómat, hogy polgári állásom igen alanti 's szembe sem tűnő fokáru a' „fenyegetőzés“ ról nem is álmodtam még, — mi ha megtörténnék rajtam, az álom-könyv tana szerint fölébredésor tüstént az ablakra nézek, hogy álmodat elfelejtsem, — amugy is csak azok szoktak fenyegetőzni és ijesztgetni, kik maguk is félnek, — vagy azok, kik a' esata téréen düglött lovakon a' patkót aranyból levőnek hírlelik, másokat ámitva, hogy a' patkó árán lovat is képesek még venni, mellyen avult és vesztett ügyükért a' sikra ismét ki fognak szállhatni. — És így „rohanást“ sem ohajtok, 's „zavarban“ halászni sem akarok, mert néma halakra legkisebb vágyom sincs, 's illető iratom 21-dik lap. nyiltan kimondtam, miként: nincs Európának olly népe többé, mellyet, mivel még némán hallgat, azért halak módjára hálába üzni lehetne; ráadásul pedig még azt mondom, hogy ügyem a' közjó, mellyért parányi erőmből küzdök és küzdendek,

's mell
legink
nálni t.
val 's t
hanem
macska
tejbe v
— azé
fogalm
csak a'
nagyot
volna a
ró gul
késheg
szenve
volna
— de
ra kap
evőtár
tanács
ember
ha, mi
elfogd
haszná
bele fu
de tulz
igérem
részt o
tetőlv
lök és
jos. C

fájdal
gyakr
tatnak
prony
nagy
pének
kalom
ban e
nem
naszk
lelhet
bert r
nyelv
világ
jó dol
bár r
tudós
telmi
zavar
vélek
Mint
nyelv
term
értet
is el
tünk
mest
Pál
től f
sitó
nitás
teté
tatáv
nek
törv
gyar
való
jegy
szec
elve
mag
nem
eleg
gya
lian
προ
tíky
ról
va

's melly horog és minden mézes szédítő étető és zavar nélkül is kap a tisztában leginkább pedig nem néma — kedvelőkre. — Végre (bár eléggé kegyes is sajnálni t. bírálóm) én nem „a” jőzan mérsékletű és a hatadás minden nemét szóval 's tettel lelkesen előmozdító férfiakat hasonlítgatóm ravasz vadmacskákhoz”, hanem a 21. 22. és 23ik lapon én csak azon (tán t. bírálóm előtt sem ismeretlen) macskanemű juste milieuokról szoltam, kiknek nem lehet eléggé keményen a tejbe verni orrukat, ha csak egyedül az ő számukra nem akarjuk fejni teheneinket; — azért én nyíltan megvalloim t. bírálómnak, hogy meséjében a juste milieuokról fogalmát nem lehet nem helyeselnem mint olyant, melly (szinte mint az enyém) csak a mesében foglalt egyedről és nem az azon kivüliekről szól, — különben nagyon lényeges észrevételeim volnának t. bírálóm meséje fölött, t. i. ha én lettem volna a tulzó radical elvű, én fogadom meg nem perzselem vala számát a forró guláshussal, — mert én nem osztókanállal nyultam — hanem villára vagy késhegyre szurt kenyérdarabkákat mártogattam volna a guláslébe, ennek elszenvedhető kihülteig — és mint a köznek barátja a — toryt is fölszolitottam volna példám követésére, hiszem is: követi vala azt a juste milieu urral együtt, — de én még a torykat is ellenkezőleg ismerem, t. i. ők ha valahol enni valóra kaphatnak és éheznek, aludni épen nem szoktak — sőt a kiürült bográcsot evőtársaik fejükhöz szeretik dobni, azért a magyar példabeszéd szerint nem is tanácsos velök egy táblal cseresnyét enni, mert magjával szemközt hajgálják az embert. — Bizonyossá teszem továbbá a Budapesti naplóban t. bírálómát, miként ha, mint ez évi nyáron át íróasztalomnál a legyek alkalmatlanokodnak, — azok elfogdozására tanácsa szerint annyival is inkább mézet és nem cezetet fogok használni, mert ugyan ez idén az cezetgyártással ellenkezésem miatt — majd bele fullasztottak — 's féltemben ha illetet volna — majd futni valék kénytelen; de tulzó lenni meg nem szünöm ám mind addig — mig innenzők lesznek, — megígérem azonban, hogy ha ezek a közjóra czélzó igazságokból csak egy századrészt ohajtának is létre hozni, velök ellenkezni soha sem fogok — magától értetődévén, hogy a még elinnezett kilenczvenkilencz résznek létre hozásáért velök és nélkülök — de ellenök is vivandok a tulsó sánczról is. Zaborszky Alajos. (Vége köv.)

(Igazolás Sopronyból.) Minden gyöngéden érző emberre nézve fölötte fájdalmas tapasztalás az, hogy a legjobb szándékból eredt cselekedetek igen gyakran a rossz akaratnak mérge, vagy az esztelenségnek mocska által rútítatnak el. Illy sors érte azon ünnepélyt is, melly f. é. nyárho 27kén sz. k. Soprony város községtermében nemcsak a város, hanem az egész haza körül olly nagy érdemeket szerzett Vághy Ferencz, hétszemélyes táblai váltói előadó képenek leleplezésekor tartatott, különösen pedig azon beszédet, mellynek ez alkalomkor tartására felszólítottam. A Jelenkor nyáruató 7kérőli 63dik számában ez ünnepélyről tudósító E. Sz. A. nemcsak az itteni polgári községet, hanem az egész várost is rossz fénybe akarja állítani, midőn elsőben is arról panaszkodik, hogy az szónokot nem talált, a ki a feladásnak kellőleg megfeleltetett volna, de a mit mégis inkább kész megbocsátani, mint azt, hogy embert nem talált, a ki csak ollyan beszédet is, minő az enyém volt, magyar nyelven tartott volna. Felelek elsőben a második ellenvetésre, mellyből igen világosan kitetszik, hová viszi az embert a vak fanatizmus, még a magában jó dolog mellett is. Csak valaki találkozott volna közöttünk, a ki valamit, habár rosszat vagy közepszerűt is, magyarul képes lett volna előadni! Ez a tudósítónak kívánsága. Többet ér tehát szerinte a magyar nyelv, mint az értelmiség. Ugyan azért nem is esoda, hogy ez ünnepélyt illető tudósítása olly zavartan van írva. Ez az illy elveknek természetes eredvénye. Én részemről úgy vélekedem, hogy az emberekhez azon nyelven kell szólni, a mellyet értenek. Minthogy pedig az itteni választott község, valamint városunk többi lakosi is, nyelvökre nézve németek, azt kérdem E. Sz. A. urtól, vajjon az itteni község termében egy olly gyülekezetről, a mellyben mind eddig minden negyedik alig értette volna a magyar szót, magyarul tartott, bármily jeles beszéd által is elérte volna a czélját valamely szónok? Nem hasonló esztelenséget követünk volna a el mi, a kik beszédet tartottunk, t. i. Laitner Ferencz, polgármesterünk, és én, sőt maga ez ünnepélyt eszközöz község is, a minőt szent Pál Apostol a Korinthusbeliekhez küldött 1 levelének XIV fejezetének 1 versétől fogva a 25dikig olly keményen dorgál? E helynek megolvasását a tudósító urnak nagyon ajánlhatom, hogy a a sz. irás neki is hasznos legyen a tanításra, megczáfolásra, dorgálásra (2 Timoth. III. 16.) *) Vajha a honszeretett szóval és tettel bebizonyított ns gróf Széchenyi Istvának praktikus tapintatával birna E. Sz. A. ur, és birnának a hozzá hasonlók, és jól szívökre vennék, a mit az legujabb munkájában „A Kelet népe” mond, hogy t. i. az ország törvényei a magyar nemzetiségéről elegendőképen gondoskodtak, midőn a magyar nyelvet diplomatikai nyelvvé tették, és többi polgártársaiknak nyelvökkel való élést megszorítás nélkül meghagyják. Nem mellözhetem itt el azon megjegyzést, hogy a nagybelátású és tapasztalású Széchenyi Istv. gr. a soprony-vasi szederegyletnek az itteni megyei teremben eddig tartott két gyülésében is azon elvet vetette be, hogy az ottani előadások más nyelven is történhetnek, nemcsak magyarul, a mit E. Sz. A. ur az arról beküldött tudósításában — minthogy nem volt inye szerint, szándékkal látszott meg nem említeni. De, úgy gondolom, elegendőképen megfelelttem azon ellenvetésre, hogy beszédeink nem tartattak magyarul; a kinek pedig ez elég nem volna, annak azt tanácsolnám, a mit Aelian Menekratról, a felvaukodott orvosról való ismeretes elbeszélésében mond, προσάγειν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς κατὰ Ἀντικυραν λόγοις, az az: menjen Antikyrába, melly különösen ismeretes volt az ott nagy bőségben termő hunyorról (Helleborus), egy növény, mellynek olly erő tulajdonított, mellynél fogva az agyvelőt tisztítja és a tébolyodottságból kigyógyít. — A mi már az első

ellenvetést illeti, hogy Soprony város általjában alkalmas szónokot nem talált, az csak engem illet és a tudósítót, ki nem elégitő beszédemet, nem pedig a választott polgári községet. Én, jól ismerve gyöngeségemet, nem húságból, hanem, a mint ezt nyíltan kimondám, szívem vonzalmát követve vállaltam fel ezen reám bízott tiszteletteljes dolgot. Mint feleltem meg megbízatásomnak, arról itelni nem az én dolgom. Minthogy azóta az én beszédem, ha tudósító ur ezen kifejezéssel élnem megenged — Laitner Ferencz polgármester beszédével együtt közkívánságra kinyomatni rendeltetett, majd a nagyobb község is itélhetend e dologban. Azonban mégis kívánnám, tetszett volna a tudósító urnak csak egypár szóval kitenni, mellyeket tart Vághynak általam érintett érdemei között olly apróságoknak, hogy megemlítésök piritó volna, és melly nagyobb érdemek fölöl gondolja, hogy nem a beszédbe valók. Talán nem figyelmeztet előadásomnak világosan kimondott intézésére, themájára és részeire? Mert azon állítás, hogy valamely jeles férfit tiszteletére mondott beszédbe az ő legkitünőbb érdemei közül némelyek nem tartoznak, igen különös logikai elveket tanusítana. — De leginkább megütözik E. Sz. A. ur beszédemnek végén; nem lehetett, úgy mond, boszorkodás nélkül hallgatni, mivel, a mennyire a tudósításnak érthetetlen szavaiból, a mellyeknek értelmét az itteni legelső magyar írók és olvasók megmagyarázni képesek nem voltak, csak némi valószínűséggel ki lehetett venni, E. Sz. A. ur meg nem foghatja, mint lehet Magyarországon igazi honszeretetet német nyelven ajánlani. Azt látszik E. Sz. A. ur hinni, hogy beszédem, ha magyarul mondatott volna, habár meg nem értette is, eo ipso büvös hatással a legnemesb honszeretetet és Vághynak legbuzgóbb utánzását hozta volna elő. E. Sz. A. urnak minden válogatás nélkül oda vetett kérdéseire: Quis? quid? ubi? quibus auxiliis? a mellyek a többi hárommal: cur? quomodo? quando? minden kerek mondatban (periodológiában) előfordulnak, ezekre sem maradhatunk adóság a felelettel. Mi sopronyiak a magyar nyelvet, a melly is egyedül maga fekszik szíven ezen álhonfinak, legjobban az által veljük előmozdithatni, hogy iskoláinkba behozzuk. Ugyanis kitünő dicséret illeti polgármesterünket és az ág. hitv. evang. convent elnökét, Laitnert, azért, hogy az ő indítványára már a jövő iskolai év kezdetével a mi itteni lyceumunkban minden tanulmányok magyarul fognak előadni, és arról is gondoskodtak, hogy az ugy nevezett német polgári iskoláinkban a magyar nyelv, a mennyire csak lehet, terjesztessék. A mi nézetünk szerint is igen kívánatos, hogy minél előbb egy nyelv közné össze honunk minden lakosát; de nagyon kételkedünk, ha vajjon ez valaha fog e létesítheteni, ha meggondoljuk, — hogy a sok közül csak egy igen közel levő példát említsünk — hogy Sopronytól csak egy órányira levő Kópháza nevű falunak, a melly közvetlen magyaroiktól és németektől van körülvéve, esupa horvát lakosi vannak, mint ez előtt talán 1000 évvel. E. Sz. A. urnak tehát, ha nem Methusalah, legalább a patriarkák korára kellene jutni, hogy egy regnum unius linguae uniusque moris, mint azt sz. István Decret. L. I. Cap. 6. §. 3. nevezi, érjen meg. — E. Sz. A. ur továbbá azt mondja, hogy honszeretetet német nyelven ajánlani nem annyit tesz, mint Vághy nyomdokiba lépni; és mégis a praktikus és józan meggondolású Vághy bucsuzó beszédét, a mi a tudósítónak megvakultságában eszébe sem jutott, hogy mindnyájától megértessék, az itteni polgári község teremében németül tartotta. Magyarország szegény német ajku városai, a honnak ezen virágzó helyei, mellyek a pallérozódást olly hathatósan segítik elő, bizony nagyon szánakozásra méltók lehetnek, holott nem is képesek honszeretettel birni! Más, a mit a tudósító ur az én beszédemben és egyszersmind Laitner polgármesterében, a mellynek egyébként az érdemlett dicséretet megadja, gáncsolandónak talál, az, hogy nem mondatok betanulva, hanem írásból adattak elő. Milly kevés tapintatot mutat ezen gáncsa által, midőn sem a beszéd tárgyát, sem a helyet, a hol tartatott, sem a szónokokat tekintetbe nem veszi! Az ollyan beszédeket, mellyek valamely köztanácskozási tárgyról, mint az országgyűlésen, a megye gyűlésein, vagy a törvényszék előtt mondatnak, minden esetre irás nélkül kell elmondani, ha mindjárt előre kidolgoztattak is, ezeknek mindig rögtönieknek kell látszaniok. Az illynemű beszédeknek eleven a közlekedés a szónok és a hallgatók között. Hasonlóképen van a dolog az egyházi beszédekkel, mert ezéjlok az, hogy élénk benyomást tegyenek a hallgatóra és akaratját tüstinti elhatározásra bírják. Egészen másképen van akademiái, különösen dicséret beszédeknek, mellyek czélja egészen historiai jellemű és a mellyek, habár minden ékesítvényt nem nélkülözhetnek is, mégis természetöknél fogva csekélyebb föl-emelkedést kívánnak és több nyugalommal mondatnak és kell mondatniok. Ezek fölöl, ha valamely előre kijelentett ünnepélyre rendeltetvők, fölteszi az ember, hogy előre írásban tétettek föl, a honnét is sokkal alkalmasabban lehet azokat írásból, hogy sem, mint valamely iskolai szavalatot, betéve elmondani. És minthogy e mellett nem szükséges ollyas mozdulásokat tenni, mellyek a testnek szabad tartását megkivánnák, azért köz- és így mintegy szentesített szokás, különösen Német- és Franciaországban, az illy beszédeket ülve írásból elmondani. És így E. Sz. A. urtól végkép búcsut veszek. A község fog elhatározó itéletet hozni. Toepler Kápoly orvostanár. —

P o z s o n y, sept. 29. Az e hó 26kán kedvező idő mellett tartatott löversenyen következő lovak futottak: 1) Az elegyversenyre bejegyzett négy ló közül futott — kettő bánatpénzt fizetett — kettő, ugymint: E s t e r h á z y Mihály gróf barna telivér ménje Cachucha és Sz é c h e n y i István gr. két éves barna kanczája. Ez utóbbi nyerte meg a díjt. 2) A pozsonyi 200 aranyos díjért futottak: N á d a s d y Tamás gr. három éves barna telivér kanczája Alcide, Széchenyi István gróf négy éves világos barna ménje Argus, és Z i c h y - F e r r a r i s Emanuel gr. négy éves barna ménje Passe-par-tout. Ez utóbbi nyerte a díjat, Argus pedig, mint második, a díj negyed részét kapta. Utolsó pillanattig kétes volt, mellyik leend a nyertes. Négy ló visszahuzatván bánatpénzt fizetett. 3) Esterházy-Zichy billikom: futottak F e s t e t i c s Miklós gr. 3 éves kanczája Victoria, N á d a s d y Tamás gróf két éves világos barna ménje, és L i e c h t e n s t e i n Alajos herczeg kanczája Polka. Szép futtatás; belföldi lo-

*) Ugy látszik, hogy a gömörmezei dobsinai gyülekezet előjárói is, a kik, mint a Pesti Hírlap nyáruató 7kérőli 63dik száma méltán roszalva jelenti, ámbár a 6000 lelket számláló helység egészen német, megtartván a német éneklést, pro gloria gentis magyarul predikáltatni rendelték, az ő lelkészökkel együtt Pálnak ama jeles fejezetéről megfélekedtek.

vasok 's így még érdekesebb. Victoria nyerte a díjt. 4) Az aszszonyságok bil-likomáért futottak: Traun Xav. Ferencz 5 éves világos barna ménje Romeo, Festetics Miklós gr. 3 éves pej ménje Avec-ça és Harrach Ferencz gr. 3 éves barna kanczája. Avec-ça igen könnyen elnyerte a díjt, 's azonnal ott helyben Liechtenstein hercege által 500 darab aranyért megvétellett. — A' esikók jutalmazása 27kén történt, minthogy azonban a' jelentés későn tételt, kevés volt a' téren kiállítva. Ez alkalommal három nyert jutalmat 5, 3 és két arannyal: Reidner Kár. helybeli polgár önévelte barna kanczája; Ort Márton biszterniczi lakos (Pozsonymegyében) barna kanczája; és Jandl Mátyás helybeli polgár szürke kanczája.

(Észrevétel, a' Jelenkor 69dik számában közölt Jász-Kun dolgokról cik-ke.) Édes meglepetéssel olvasám e' lapokban K. S. urnak Jász-Kun dolgok czim alatti tudósítását nyárutó 9kén tartott kerületi közgyűlésünkről, melyet mint köz-dolgaink folyamának eredményeit ismertető közleményt nagyobb részt kifogás-talannak is találtam, 's őszintén megvallo, szívem repest örömeben, midőn honunknak e' kis Eldoradóját vagy igazabban szólva incognita terráját, melyet cziméről ugyan szabad Jász-Kun kerületeknek ismér mindenki, de annak szá-badalmait, és helyhatósági szerkezetét, fájdalom! gyökerestül eddigelé igen ke-vesen ismerték, vagy legalább ismerni nem igen kívánták. Az időszaki sajtó egy-ido óta a' nyilvános, közigazgatási, és politikai élet mozgalmait éber figyelem-mel kísérni 's ez által nemcsak anyagilag, de szellemileg is a' hazával megis-meretelni buzog; e' dicső szempont méltánylása teljes érzetével lépek föl tehát én is a' nyilvánosság e' küzdterére, 's a' mennyiben a' kérdéses cikknek a' köztapasztalás, és gyakorlatlalt össze nem egyeztethető bevezetése, közgyű-lésünk szellemének nem épen hü jellemzése által árnyékfoltot vet népképvis-e-lőinkre, és közvitáztainkra, az igazság és méltányosság érdekei egyiránt igény-lik erre vonatkozó felszólalásomat, már csak azért is, ne hogy e' gyűlési raj-z-törédék általános hallgatás által ferde fogalmat szüljön az olvasó közönségben kerületi közgyűléseink szelleméről. Közlő ugyanis a' Jász-Kun néj képviselő-ke-t a' köztanácskozásbani hideg részvétlenség, álmos apathia, 's a' közügyek iránti vétkes közönyösség, és néma hallgatagság vonásával jellemzi, 's minden bi-zonnyal helybenhagyandónak nyilatkoztatván részokról azt, mit gyámsághoz szoktatott saját erőtlenségök miatt a' tiszt kar végez, szóval a' gyűléseken meg-jeleni szokott hallgatósággal per variationem azonosítja; — súlyos, valóban igen súlyos vád, melyet a' böles Solon nem hiában rendelt egykor halállal büntettet-ni, mert a' nagy Deáként a' tespedésnek, és hideg közönyösségnek életlő ál-ma lassu halál, mely inkább semmivé teszi a' nemzetet, 's annak független-ségét, mint a' fegyveres ellenség dúlása; de hála felvilágosult korunk őrangya-lának! e' vád sem nemzetünkre, sem annak képviselőire már most épen nem alkalmazható, mert valamint egyedek életében, ugy a' népekében is el szokott jöni az időpont, midőn a' gyámság bilincsei eltűrhettenné válnak, 's a' tespedést 's inertiae vist tevékenység, önállóságra törekvés, 's erőerzet váltja fel; így lön ez nálunk is: az egykor általános nemzeti közlelőgültlenség itt is mint egyebütt, méhébe fogadja az értelem és elveknek fátylavilágát, kiállván a' viselőség kí-nos fájdalmait, legelső kezdé meg az átalakulás 's újraszületés nagyszerű esz-méjét, 's a' békót nem tűrhető ész világának progressiója szerint a' korszerűleg javítva haladó szabadalmúságnak hol az első, hol a' második, hol a' harmadik stadiumban jelentkezik; igazolják ezt hazánk minden törvényhatósági, melyek a' reformpálya dicső scálájának majd felsőbb, majd alsóbb fokozatán haladnak, 's lelki örömmel mondhatom, ezek körében állanak kerületeink is, miről min-denki meggyőződhetik, ki haladási intézkedéseinket szellemi életmozgalminkat, és belviszonyainkat, a' közelebbi négy év leforgása alatt élénkebb figyelemmel kísérve a' mult idők tényeivel összehasonlította; igaz ugyan, hogy kerületi köz-gyűléseink hangulata jóval mérsékeltébb, és higgattabb jellemű, mint a' megyé-ké 's okát intézvényink belszerkezetében könnyen fellelhetni, de azért koránsem hiányzik belőlök a' közszellem, mely egyedül életet, 's megtestesíti az ígét, nem a' vitázatok főeleme a' törvényszerű szólásszabadság, melynek ereje koránsem abban áll, hogy mindenki mindent szóljon, hanem hogy mindenki mindenhez szólhasson, mert hiszen surlódás által fejlik ki tisztára az igazság, 's a' lelkes Fáyként az ellenzés néha pénzen is megvásárlandó; hogy pedig népképviselőink minden tárgyhoz szabadon szólhatnak, maga a' közlő is megismeri, de hogy tényleg szólnak is minden olyan ügyekben, melyek eldöntése előző eszme fejte-géseket, jog-, 's elvvitatásokat, és egyéb felvilágosításokat feltételeznek, e' rész-ben bátor vagyok önmagokra a' képviselőkre, kerületi tiszt karra és közgyű-léseink összes egyetemére nyilván hivatkozni, 's a' közlőnek érdekelt vád-jait a' sértett kebel nemes önértetével visszautasítani. Hogy azonban a' megü-rült nádori alkaptányi hivatalrai felterjesztés (propositio) tárgyában javasolt in-dítvány alkalmával a' közönségek képviselői nem nyilatkoztak, és a' közbizo-dalom kipuhatólása végett szavazatot nem sürgettek, az koránsem batoratlan-ságból, vagy részvétlenségből történt, hanem az indítványt helyeslő közmeignyug-vásból, és a' fens. kegyelem kellő méltánylatából, mely szerint a' szabadválasz-tási kinevezés kétségtelen jogát, melyet ő fons. minden előleges felterjesztés nél-kül is ön tetszése szerint kórlátlanul gyakorolhatandó (a' mint előbbi időkben gya-korlott is) a' szavazatok mérfokozata kijelentése, és épen 3. egyénre szorítása által erkölcsileg mintegy kórlatozni 's a' közlőtt kegyelemmel illymódon viszsa-élni látszanak legkevésbé sem kívántak, annyival inkább, mert a' közlő megis-merése szerint is a' felterjesztetni javult egyedek mind olyanok voltak, kiknek bár mellyike is disze leend e' fényes hivatalnak; sőt miután az indítvány kerü-leteinknek eddigelé gyakorlott százados, de a' közüdvre kártékonyan ható szo-kása ellenére, a' felterjesztendő egyének közé nem nemes rangukat is javalt so-roztatni, meglepetve érzék magokat a' korunk kívánathoz simuló szabadalmú ja-vallatnak ismétli haladásunkat tanúsító korszerűségén. mit az ekként elyben min-den bizonnyal nyeredő, tényben pedig legalább nyerhető nagyobb erkölcsi ha-szon végett a' netaláni szavazás által ez alkalommal koczára kitenni már csak azért sem kívántak, mert abban a' karzatbeli megkülönböztetést mind inkább in-kább enyészni, 's helyhatósági intézvényinknek fő éltető elemét, a' polgári; és politikai jogegyenlőséget terjedni, és a' néhány egyedekből álló nemesi tiszt kar emlőin táplált szűkkeblű egyedárusságot e' főhivatalra nézve is megszüntetni, 's annak elnyerhetésire mindenkit, kit ész, érdem és erkölcsös jellem feljogo-sítanak, képesíteni akarni, magasztos örömmézzel tapasztalták nemesak képvise-lőink, hanem az egész gyülekezet is. Igaz ugyan, hogy nem lehet még népkép-viselőinket a' megyék karai és rendei tökéletes surrogatamul tekintetni, minék tekintendini előbbutóbb kelletik, ha nemzeti nagyságunk dicső jövődjé iránt táplált szép reményink teljesülendőségét a' jogerzet emlőin táplált utóaradék ré-szére biztosítani kívánjuk, ez keblemnek, sőt több kebleknek, de még sem leg-több kebleknek hite, mit az eszmélkedő gondolkodás, és e' nemzet municipa-lis rendszerének szelleméből merített politikai kombinációk és tapasztalás szil-lárd meggyőződéssé érleltek: 's úgy hiszem, közel az idő, mely a' nélkül hogy szavaink jóslói tekintélyt igényeljek, az egyes meggyőződést nemzeti meggyő-

ződésé, az egyesek véleményét közvéleményé izmosítandja 's roppant erővel karolandja fel a' nemzet képviselőit, hogy e' nagyszerű hivatásnak tetteles élet-be léptetése által a' tisztviselői kar egyetértő közremunkálásával vijják ki azon dicső álláspontot, melyet haladó századunk igénye, a' nemzet bizalma, és köz-várakozás méltán követel, és a' haza joggal vár. Ennyit a' kérdéses cikkre meg-jegyzésül felhozni hazafiúi édes kötelességemnek tartottam az igazság, és méltányosság úgy hozván azt magával. P. P. —

A n g l i a

(Parliamenti ülések. Elegg.) London, sept. 22ikén: „A' mai alsóházi ü-lésben ismét egy vitás választást jelente be az elnök, 's most már 50 olly vá-lasztás van besoroztatva, miket törvényszerű vizsgálatal alá fognak venni. — Peel jelenté, hogy a' szegényi törvény vitatását továbbra kívánja halasztatni. — Knatchbull a' gabonatörvényről így nyilatkozott: „E' kérdést velem együtt tár-saim is igen fontosnak tartják, 's hiszszük, miszerint ugy sikerülend azt meg-oldanunk, hogy mind a' földbirtokosok, mind az iparüzők ügye biztosítva le-gyen. Véleményem szerint a' mostani rendszer legjobban felel meg az ország szükségeinek; azonban mind e' mellett mégis hajló vagyok más rendszabályok vitatásába bocsátkozni, melyek ez ügyet netalán czélszerűbben intézhetnék el.“ Lincoln gr. határozottabban szóla, 's nyíltan kimondá, hogy a' gabonatör-vénynek javításra van szüksége; mit azonban a' kormány a' változó vámszabás megtartása mellett szándékozik eszközölni. — A' M. Chronicle hevesül kel ki a' tory ministerség ellen a' gabonatörvény ügyében, 's Peel nyíltan csalónak (impostor) nevezi, és Peel ezt nyugottan türi el, mert a' sajtószabadság esz-méjét méltányolni tudja, és nem követi azon jajgató politikusok példáját, kik a' nyilvános megrovásokat nem bírják eltűrni, és minduntalan böcsület-sértésre és annak törvényszerű megboszolásáról fecsegnek, ha őket valaki kissé kiméletlenebbül merészli megtámadni, a' helyett hogy böles hallgatással vagy hasonló fegyverrel torlanak vissza a' megtámadtatást. — A' londoni ke-reskedők aláírást nyitottak a' smyrnai tüzvész által károsultak fölségelésire, mely igen dúsan kezd gyümölcsözni.“ —

Franciaország.

(A' National vád alól fölmentett. Elegg.) Paris, sept. 24ikén: „Az es-kütszék előtt tegnap a' kir. főügyvéd rendkívüli hévvel kelt ki a' National ellen, mig ennek ótalmazója minden vádra hideg nyugalommal válaszolt, 's ügyesen használá azon körülményt, miszerint a' kormány épen most, a' hgre történt lö-vés után, helyzé a' Nationalt vád alá, hogy ez által elíteltetésire mintegy erköl-csileg kényszerítse az eskütteket, minek következtében az eskütszék minden vád alól fölmenté a' Nationalt. — Quémisset kivallá, miszerint csakugyan a' com-munisták társulatához tartozik, mely jelenleg egész Franciaországban mint-egy 30ezer tagból áll, miből alaposan jósolhatni, hogy a' királyesalád tagjai még több illy merénynek leendnek áldozatul kitétetve. A' lövéskor 3 czimborá-ja környezé a' vádlottat, kik már fogva vannak. — Beaumont és Aubières la-kosi nem az új adózási rendszer miatt zendültek föl, hanem valamely még nem ismert izgatásnak engedtek. — A' király Compiègnebe utazott.“ —

Külföldi elegyhr.

Az aquilai zavargást egy elégtelen dologkerülő napszamos csapat a' kormánylap szerint azért indította, hogy az alatt dulhasson 's rabolhasson. Mi-dőn Tanfani ezredet leszurtták, a' kevés számú őrség, és jobb polgárok a' nyug-talanság elnyomására siettek, de ellenállásra találtak, és őrszemet az utczákon mindenütt lövöldözéssel fogadták, és egy kir. biztos is megöletett; a' lázon-gók közül négy maradt halva, a' többi magát mentendő, fenyegetések közt el-hagyta a' várost. Azóta a' csend nem zavartatott meg. — Berlinben az egyiptusi museumból sok ritkaságot elloptak. — A' druzok és maroniták közt folyvást tart a' visszálkodás; némelyek szerint ezt a' törökök gerjesztik közöttök, hogy egyik párt által a' másikat könnyebben meggyőzhessék. A' hegyi lakosok még most sem akarnak tudni semmit a' portának fizetendő adórul. A' török uraság csak a' város falaig terjed, azontul senki sem ismeri el. — Az angol eufratesi fölfe-dező hajócsapatoeska nagyobb akadályokra talál. A' gözösök megfeneklettek és sem előre sem hátra nem mehetnek. A' hajónépség azért kénytelen volt kiszál-lani és magát beszánczolt táborral ótalmazni az arabok megrohanása ellen, kik miatt minden élelem-szállítás lehetetlen és már egy élelemszállító karavánt ki is rablottak. — M. Ali a' szyrek hazabocsáttatására nézve komolyabb intézke-déseket tetet; már ki vannak jelelve, kik haza bocsátandók; hatralevő hópénz-ke-t elmenetelők előtt meg fogják kapni 's számukat 10ezerre teszik. Napier örökdió elbocsáttatásuk felett. — M. Ali parancsot kapott az arabiai hadszállít-vány készületinek felfüggesztésére. Ez ugy látszik az angol befolyás ered-vénye, mert az angolok féltékeny szemmel nézik mind azt a' mi a' veres tenge-ren történik. — Hir szerint Sumatra keleti partján a' hollandusok birtoka több száz mfölddel nevedett, és mint beszélik az egész szigetet hatalmuk alá akarják hajtani. — Portugáliában növekszik az elégtelenség a' miniszterek ellen az angol kereskedésnek adott kedvezmény miatt. A' marokkói császár ügy-vivője, ki 30ezer dollárt követelt a' port. kormánytul, tagadó válaszzal bocsát-tott haza, 's most alkalmasint rablólevelet osztanak ki a' marokkói hajóknak a' portugál hajók ellen. Algarbiában a' guerillák naponkint szaporodnak és most egy spanyol ezredes parancsnokuk. — M. Ali kevesitni akarja a' nagy tisztikart 's ezért kihirdette, hogy akármely rangu tisztnek szabad elbocsáttatását kér-ni, kivéve a' szyriai születésűeket. Órnagyon felül azonban még egyszem adta be lemondását Akhmed Menikli basán kívül, mi annál különös, hogy ez előtt a' főtisztek elégtellenek voltak a' szolgálattal. Menikli Szolimán b. után legjobb tábornoka volt Alinak 's minden ütközetben kitüntette magát. — A' brazilai császárt jul. 18kán koronázták meg, mely alkalommal a' tüzi játékhöz tartozó szerek meggyuladván több embert megöltek és sebesítettek. —

Gabonár: Pesten october 5ikén pozs. m. váltó garas: tisztabuza 172—203, kétszeres 145—150, rozs 120—128, árpa: 95—104, zab: 66—72, kukoricza 98—96.